81ste Jaargang.— Nr 27. Abonnementsprijs : fr. 15,00 per jaar — 30 centiemen het nummer Zaterdag 6 Juli 1935.

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG

WEEKBLAD VERSCHIJNENDE ELKEN ZATERDAG

AANKONDIGINGEN.
Prijs per regel . . . . . fr. 1,00
Tusschen Allerlei en Provincienieuws . . . . . fr. 2,00
KLEINE AANKONDIGINGEN :
Van 1 tot 4 regels . . . . fr. 3,50
Elke regel meer . . . . . fr. 0,75

BUREEL & REDACTIE :
DRUKKERIJ COLLÉE
REGULIERENWAL (Steenderpoort)
— TONGEREN —
Postchek N° 84855. — Telefoon 12.

Kardinaal Mercier

DE INHULDIGING VAN ZIJN MONUMENT.

De inhuldiging van het monument aan Kardinaal Mercier te Eigen-Brakel opgericht, bracht daar zooveel hooge geestelijke, burgerlijke, militaire overheden bijeen, dat het niet mogelijk is ze op te sommen. Behalve de aanwezigheid van H.H.M.M. den Koning, en de Koningin, van den Pauselijken Nuntius Micara, van Kardinaal Van Roey, van den Eersten Minister Van Zeeland, van verschillende bisschoppen, ministers, Staatsministers, enz., noteerde men de tegenwoordigheid van de Voorzitters van Kamer en Senaat en van de ambassadeurs van Frankrijk de Vereenigde Staten Brazilië, Nederland, enz. Kortom een nationale en internationale hulde, een hulde van alle partijen. Het standbeeld is een welgelaagd werk dat eer doet aan den ontwerper P. Ephrem-Marie, aan den bouwmeester Vaes, aan Buyssen die voor een passend kader zorgde.

De Voorzitter van het Comiteit, Graaf Carton de Wiart wees in zijn rede op de groote verdiensten van kardinaal Mercier.

« Als philosoof en opvoeder, als gewetensleider, als bezieler en aanvoerder van menschen, toonde de Kardinaal een buitengewoon rijkdom, een uitzonderlijke variëteit van gaven. Daarenboven de diepe beschouwing die speculatie bij hem leidde immer tot verwezenlijking. Volgens de schoone formule van Sint Thomas van Aquinen, zijn meester, noopten zijn beschouwingen hem tot actie over te gaan. Onder het groot getal getuigenissen van bewondering die van alle punten der aarde als dikke bloemengarven rond de grootsche figuur van Kardinaal Mercier bijeengebracht werden, bepalen wij ons tot het aanhalen van den tekst dien Koning Albert ons stuurde, op 20 Mei 1926, ter gelegenheid van de uitgave van een groot werk waarin al de karakteristieken van deze apostolische loopbaan in het licht zijn gesteld.

« Kardinaal Mercier, schreef Koning Albert, gaf een onvergelijkelijk voorbeeld van een leven geheel gewijd aan de groote moreele en geestelijke belangen van het christendom. Jong nog had priester Mercier zich vermaard gemaakt op de meest verscheidene en de meest verheven gebieden van het verstand en van de godsdienstige, wijsgeerige en sociale actie. Zijn werking onder den oorlog deed hem de glorie intreden en verzekerde hem, met de erkentelijke bewondering zijner landgenooten, den glans zener wereldvermaardheid.

« Kardinaal Mercier staat daar als de hoogste en de zuiverste belichaming van de burgerdeugd en van de vaderlandsliefde. Voor de komende geslachten zoo wel als voor zijn tijdgenooten zal hij voor altijd een der grootste en schoonste figuren onzer nationale geschiedenis blijven ».

Na vervolgens hulde gebracht te hebben aan de veelzijdige werkzaamheid van Kardinaal Mercier, besloot Graaf Carton de Wiart zijn redevoering aldus :

« Met te luisteren naar zulk een meester, zullen de gewetens en de verstanden eindelijk begrijpen wat er te doen staat. Terwijl rond ons zooveel leerstelsels verzwinden waarin de generaties van gisteren hun welbehagen stelden, blijkt het als dringendste en noodzakelijkste geneesmiddel voor onze ontredderde maatschappij, **den voorrang der zedelijke en geestelijke krachten boven een gansch materialistische levensopvatting te verzekeren.** Evenals de herinnering aan den Grooten Koning, wiens kalme heldenmoed het land gered heeft zoo zien wij de herinnering van Kardinaal Mercier, dezen anderen grooten Belg, dien de natie heden vereert, aan den gezichteinder steeds grooter worden, en dit is een les van treffende actualiteit. Het voorbeeld van Kardinaal Mercier herinnert ons aan den dagelijkschen dienst van den plicht volgens het christen vaderlandslievend ideaal opgevat. **Dit ideaal alleen kan ons de herstelling aanbrengen waarnaar al de tradities van werkzaamheid en eerlijkheid van ons Belgisch volk ons wijzen ».**

OPVOEDKUNDE

KARDINAAL MERCIER ALS OPVOEDER.

Uit de Redevoering van Kardinaal Van Roey te Eigen-Brakel (30 Juni 1935). — Wij geven elders een relaas over de onthulling van het monument van Kardinaal Mercier te Eigen-Brakel (Braine l'Alleud), en in ons bijblad een rondschrijven van M. Bovesse, Minister van Openbaar Onderwijs over het onverschrokken optreden van den Kardinaal tijdens den oorlog. Uit de aanspraak van Kardinaal Van Roey leeren we den grooten opvoedkundige kennen die Kardinaal Mercier was. Wij citeeren :

« Hij kon zeggen met St-Jan : « Hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij met onze oogen gezien hebben, wat wij aanschouwd hebben en wat onze handen getast hebben nopens het Woord van het Leven... kondigen wij u aan. Wij zeggen U wat wij gezien en gehoord hebben omdat wij branden van verlangen om u onder de onzen te zien, in gemeenschap met den Vader en met zijn Zoon Jezus Christus. En wij schrijven U deze dingen, opdat gij de volheid der vreugde zoudt kennen ». (Brief I, 1).

Hij zou gewild hebben, zegde hij eens dat iedereen deze prachtige woorden van buiten leerde, ze dikwijls mediteerde en ze in zijn levenspraktijk en in zijn actie op anderen deed overgaan. Dit programma was het zijne : het verpersoonlijkt zijn innerlijk leven en zijn behoefte om al degenen waarop hij zekeren invloed kon uitoefenen er deelachtig aan te maken.

Maar hij brandde vooral van verlangen den indruk van zijn eigen ziel op de jeugdige zielen na te laten. **Kardinaal Mercier** was inderdaad voornamelijk **een opvoeder.** Hij toonde steeds een bijzondere voorliefde voor de jeugd, hij voelde zich steeds tot haar aangetrokken. « Ik moet zeggen, — zoo luidt zijn eigen verklaring — dat het steeds mijn geluk was te midden der jeugd te leven : en ik meen mij niet te bedriegen als ik bijvoeg, dat op den dag mijner priesterwijding, mijn hart nog grooter werd dat ik van dan af voor de kinderen die ik liefhad, een nog levendiger genegenheid, een ware vaderlijke verkleefdheid gevoelde, die niet anders vraagt dan voor hun grootste welzijn te werken.

Gedurende het grootste deel van zijn leven beoefende hij — en men weet met welk een luister — **de fijne kunst van het onderwijs en van de jeugdvorming.** « Welke groote vreugde hebt gij mij gegeven,— zegde hij tot de studenten van Leuven, toen hij van hen afscheid nam om den aartsbisschoppelijken zetel van Mechelen te beklimmen, — wanneer gij in mijn cursus uw klare oogen voor mij openspandet, terwijl uw opgeruimde wezenstrekken en uw opgetogen voorhoofden mij schenen te zeggen : Ja, vooruit, ga, ga maar wij volgen u ; wanneer gij na den cursus, mij de hand kwaamt drukken om mij kwaamt vragen om in een particulier onderhoud een oplossing te zoeken voor een kwestie die het onderwijs slechts even had aangeraakt. Dan in deze intieme gedachtenwisselingen kiemden de roepingen en gij maaktet mij gelukkig, zooals een vader het zijn moet als zijn familie aangroeit, wanneer gij het onderhoud besloot met mij te zeggen : « Welnu ik ook, indien gij er mij bekwaam toe oordeelt, ik wil de leergangen van St-Thomas volgen ».

En gedurende de jaren van zijn episcopaat, hoeveel **welsprekende bladzijden** heeft hij niet **over de opvoedkunde geschreven.** Men vindt ze op verschillende plaatsen van zijn « Herderlijke Werken ». Met nadruk verwijlt hij naar het belang van de vorming der jeugd naar het **onderscheid** dat **tusschen onderwijs en opvoeding** dient gemaakt te worden. Om op te voeden, schrijft hij moet men onderwijzen, dit is te zeggen, men moet gewoonten vormen die aangroei en voorraad van wilskracht zullen zijn ; maar het is niet genoeg te onderwijzen om op te voeden... **De opvoeding is de vorming van het hart en van den wil ».** « De opvoeder, zegt hij nog, moet vooral den wil opvoeden, de karakters vormen een zedelijke persoonlijkheid opbouwen. Hoe dikwijls en met welken nadruk heeft hij niet gezegd dat het zijn volstrekte overtuiging was dat de goed geleide opvoeding de intieme en aanhoudende medewerking van den godsdienst vereischte. Hoezeer hij ook de waarde van de hulpmiddelen der natuurlijke pedagogie op prijs stelde toch drong hij aan op de noodzakelijkheid der bovennatuurlijke hulpmiddelen van het geloof, van de gratie en van het christelijk leven om het zoo moeilijk werk van de vorming der zielen tot een goed einde te brengen.

Moge de stem van dezen onvergelijkelijken meester, van dezen uitmuntenden opvoeder der jeugd, van dezen begeesteraar der volksmenigten, van dezen aanvoerder, die met een zoo hoog zedelijk gezag bekleed was nog langer weerklinken **nog langer aanhoord worden.** Deze groote stem kan niet uitsterven : het hooger welzijn van het vaderland vraagt zulks. Zij zal niet uitsterven : de indrukwekkende plechtigheid van heden getuigt het. Het is te hopen dat zijn weldoende invloed de tijden die hengaan zal beheerschen en dat zijn levende, stralende figuur aan den sleet van den tijd zal weerstand bieden, evenals het bronzen beeld dat wij heden inhuldigen.

Kardinaal Mercier roept nog de opgroeiende jeugd tot zich. Moge zij tot hem komen om het voorbeeld van zijn leven te aanschouwen en zijn edele onderrichtingen te aanhooren. Dat zij van hem de wet van moedigen en taaien arbeid leere, den eerdienst van waarheid en wetenschap, de plichten van den burger die met fierheid aan zijn vaderland trouw blijft, de achting voor zedelijke eerlijkheid de beoefening der deugd, tot het nastreven der heiligheid toe. **Mogen de jongelingen zich met zijn sterke lessen doordringen ! »**

Leest en verspreidt

« De Postrijder »

Onderwijs in Limburg

voor ongeveer negentig jaar

DE ONDERWIJZERSVERGADERINGEN OF CONFERENTIEN.

Aan het verslag van den schoolopziener Swaans, dien wij in het vorig nummer van « Postrijder » aan de lezers voorstelden, ontleenen wij thans eenige inlichtingen over de conferentiën in 1848, d.i. voor ongeveer negentig jaar.

De conferentiën zijn een buitengewoon goed middel om de gedachten der vakmannen te vergelijken en in toepassing te brengen. Toch zal men gereedelijk instemmen dat de conferentiën destijds wel te groote eischen aan het onderwijzend personeel stelden, want het theoretisch programma was zeer uitgebreid en dan volgden er ook, zooals heden, practische lessen met bespreking. In het algemeen duurden ze twee dagen.

« Ik heb, schrijft de opzioner Swaans, acht onderwijzersconferentiën voorgezeten. Vier dezer conferentiën hadden plaats in het schoollokaal van Curingen voor de onderwijzers der schoolkantons Hasselt en Herck-de-Stad ; de vier andere in het schoollokaal van Beeringen voor de gemeenteonderwijzers van dit kanton. Deze vier conferentiën van Beeringen werden ook bijgewoond door J.J. Winderix, vrije onderwijzer te Genenadijck.

De conferentie van Januari heeft slechts een dag geduurd : de drie andere duurden elk twee dagen. Iedere zitting heeft vijf uren in aanspraak genomen van 8.30 u. 's morgens tot 1.30 u. 's namiddags ».

Benuttiging der conferentiën. — In deze verschillende bijeenkomsten hebben wij ons met de volgende onderwerpen bezig gehouden :

I. Steloefeningen. — Deze oefeningen bestonden in het opstellen van het verslag der conferentiën en het formuleeren van voorschriften volgens de methode van Pietersz.

Aanleiding tot het maken van schriftelijke opstellen. Wij hebben ons ook bezig gehouden met briefstijl. De onderwijzers zijn gehouden aan huis een antwoord op te stellen op een der brieven van het werk van Plokker. Het beste antwoord wordt gelezen en gedicteerd.

II. Opvoedkunde. — De volgende vragen werden behandeld en ontwikkeld :

1. Moet men de aardrijkskunde in de landelijke scholen ontwikkelen : zoo ja, tot in welken graad en op welke wijze ?

2. Tot in welken graad zou men in de landelijke scholen het lijnteekenen kunnen onderwijzen ?

3. Welke zijn de beste middelen om van jongs af aan de kinderen de liefde voor de orde en voor den eigendom in te prenten ?

4. Is het noodig dat de leerlingen behalve in het schriftelijk rekenen ook in het hoofdrekenen geoefend worden ?

5. Welk is de best geschikte methode voor het onderwijs van het stelsel der metrieke maten en gewichten ?

6. De Regeering heeft haar voornemen uitgedrukt in de landelijke gemeentescholen den tuinbouw te doen onderwijzen. De best geschikte methode voor dit leervak opgeven.

7. Welke zijn de voordeelen die het onderwijs van den zang in de lagere scholen oplevert ?

III. Vlaamsche Spraakleer. — Tot heden hebben wij ons bepaald tot de kleine spraakleer van Pieitersz. In elke conferentie behandelen wij eenige lessen uit dit werkje.

IV. Rekenkunde. — De werken van Pietersz en Mauvy ten gebruike der lagere scholen dienen tot gids. In elke conferentie ontwikkelt men een bepaald getal lessen, zoowel in opzicht van theorie als van praktijk.

V. Leesoefeningen. — In elke vergadering wordt een leesles uit een der in de scholen gebruikte elementaire leerboeken gelezen en ontwikkeld. De lessen worden van te voren aangeduid ten einde aan de onderwijzers de gelegenheid te geven ze te bestudeeren.

VI. Schrift. — Wij hebben de verschillende methoden voor het onderwijs van dit leervak nagegaan, daar het meer dan een moeilijkheid in de landelijke scholen aanbiedt. Wij hebben de methode bepaald die, naar onze meening de meeste verzekering van succes aanbiedt.

VII. Onderzoek der methoden. — Gedurende het loopende jaar heeft de Regeering de twee onderwijzersbibliotheken van mijn omschrijving met eenige werken van den professor Braun van de normaalschool van Nijvel verrijkt. Wij hebben zijn methode voor het onderwijs der moedertaal onderzocht. Wij stellen ons voor ook zijn methode te onderzoeken, beschreven in zijn beknopte uiteenzetting van de doenwijze te volgen bij het gebruik van het elementaire boekje. De methode van Ahn voor het onderwijs van het Fransch in de Vlaamsche scholen is insgelijks het voorwerp van onze onderzoekingen geweest.

VIII. Hoofdrekenen en aanschouwelijk rekenen. — Daar wij meer en meer het nut van het hoofdrekenen op prijs stellen, houden wij ons in elke conferentie met dit belangrijk vak bezig. Wij hebben als leidraden aangenomen het werk over hoofdrekenen door L.D. te Brussel uitgegeven en dat van de Ferber, leeraar aan de Normaalschool van Straatsburg. Voor het aanschouwelijk rekenen volgen wij de methode van Overberg als gevende de eenvoudigste en beste methode.

IX. Het lijnteekenen. — In de laatste conferentie van Beeringen hebben wij het nut van dit onderwijsvak doen uitschijnen. Als inleiding tot het lijnteekenen met reed en passer, hebben wij een eerste les van lijnteekenen met de vrije hand volgens de methode van Pestalozzi gegeven. Ik zal deze taak in de volgende conferentiën voortzetten. Voor den conferentiekring van Curingen zal ik mij in de eerstvolgende zitting hiermede bezig houden.

X. Practische oefeningen van didactiek. — Overeenkomstig het reglement werden practische lessen gegeven aan de leerlingen der scholen waar de vergadering plaats heeft. De oefeningen die het voorwerp van een les uitmaken worden vooraf aangeduid maar de onderwijzer die de les moet geven wordt slechts aangeduid, wanneer de les begint. Op deze wijze is elke onderwijzer verplicht zich voor de verschillende vakken die op de dagorde voorkomen voor te bereiden. Gedurende de practische les wordt geen opmerking geduld, maar als de les geëindigd is, en wanneer de kinderen zijn heengegaan mag elke onderwijzer beurtelings zijn meening uitdrukken over de doenwijzen en de methode door den onderwijzer-lesgever gevolgd. De opmerkingen worden met omzichtigheid en bescheidenheid gedaan, en alle voorzorgen worden genomen opdat de onderwijzer die er het voorwerp van is niet gekwetst of vernederd worde. Ook mag men zich geluk wenschen over de resultaten die deze practische lessen reeds hebben voortgebracht ».

Besluit. — De manier waarop de opzioner Swaans het didactisch gedeelte der conferentiën leidt, de voorzorgen die genomen worden om den onderwijzer-lesgever niet te kwetsen of te vernederen kunnen aangestipt en overwogen worden door opzieners, door onderwijzers, door al degenen die over anderen te gebieden hebben. Deze methode alleen leidt tot duurzamen uitslag.

G.S.

Nederland - België

EEN NIEUWE SLUIS TE TERNEUZEN OF EEN NIEUW KANAAL VAN GENT NAAR ZEEBRUGGE ?

Het vraagstuk van de nieuwe sluis te Terneuzen is nog steeds hangende en het heeft er niet den schijn van alsof hierin bij onze Noorderburen eenige inschikkelijkheid te verwachten is. Wel is deze week van Nederlandsche zijde een gerucht verspreid als zou de Belgische Regeering bereid zijn, op eigen kosten te Ternayen eene groote sluis te bouwen, in ruil waarvoor Nederland ons zou toestaan, ook op eigen kosten, een nieuwe groote sluis te Terneuzen te bouwen, doch dit is maar een aardig proefballonnetje. Als er ooit een groote sluis te Ternayen wordt gebouwd ter vervanging van de zoogezegde sluis aldaar, dan zou het zijn op Nederland's kosten en in ruil voor zijn toestemming om, op onze kosten, een kanaal Antwerpen - Moerdijk te graven.

Wat de nieuwe sluis te Terneuzen betreft, deze heeft eigenlijk reeds niets te maken gehad met voornoemde kwestie, vermits de bouw ervan reeds voor den oorlog was overeengekomen.

Intusschen wordt de nood voor de Gentsche haven hoe langer hoe dringender zoodat gezien Nederland's onwil, het kanaalontwerp van oud-minister Van Caenegem stilaan meer en meer voorstanders wint. Dit ontwerp voorziet het graven van een zeekanaal van ong. 20 kilom. van Langebrugge bij Oostakker naar Balgerhoeke bij Eeeloo, vanwaar het verder zou doorloopen tot Zeebrugge, door uitdieping en verbreeding der twee naast elkander liggende afwateringsvaarten (Schipdonk- en Leopoldkanalen) die tusschen Heyst en Zeebrugge in zee uitmonden.

De kosten van dezen nieuwen kanaalweg worden door heer Van Caenegem op 800 millioen frank geschat, terwijl voor het op hetzelfde peil brengen der andere Noord-Vlaamsche kanalen, werken tot beloop van 200 à 300 millioen zouden noodig zijn.

De afstand tusschen Gent en de zee zou langs het nieuwe kanaal ongeveer dezelfde zijn als thans over Terneuzen.

* * *

Wij weten niet in hoeverre het bovenvermeld bericht aangaande het kanaalontwerp Van Caenegem juist is. Het is echter te wenschen dat het ontwerp aangenomen wordt : Het kan voor de toekomst van heel het land van groote beteekenis zijn, indien men eens noodgedwongen ook de haven van Antwerpen met dezen waterweg wilde verbinden.

* * *

VOOR DE NOORD-ZUID VERBINDING TE BRUSSEL.

De beheerraad van de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen heeft besloten tot het oprichten van een bureel gelast met de studie van de hervorming der Noord- en Zuidstatie te Brussel, noodzakelijk geworden door de uitvoering der Noord-Zuid-verbinding. Dit bureel zal onmiddellijk worden samengesteld opdat de werken vanwege de Nationale Maatschappij niet de minste vertraging zouden ondervinden.

Oudheidkunde.

GROOTE VONDSTEN TE TONGEREN.

De groote omheining. — In ons nummer van 15 Juni verklaarden wij, dat de boringen in de Motten dienden aangevuld door het blootleggen van den omheiningsmuur op een of meer plaatsen. Dit is thans geschied. Men heeft een tranchee geopend op de plaats door de boring aangewezen ten Z. van het stedelijk slachthuis, en op ongeveer 175 m. afstand van dit laatste. Op de diepte van 3.60 m. kwam men terecht op groote regelmatig bekapte blauwe steenen. De grootste zijn vierkante steenen van 1.40 m. lang en ook zoo breed en zoowat 0.50 m. dikte. Andere hebben slechts de helft dezer breedte. Deze steenen rusten op een lag van beton gevormd uit kalk en verbrijzelde kiezelstenen die zoowat 30 cm. dikte heeft. Het geheel is onderstaand door een werk van in den grond geheide palen. Deze bouw op paalwerk verklaart zich door den veengrond waarin de muur opgetrokken werd. Merkwaardig is het dat de palen die in den grond geslagen worden, alle bekapt zijn en voor zoover men zien kan, vierkant zijn. Zij zullen naar onze schatting zoowat een Romeinschen voet (bijna 30 cm.) dikte hebben. Tusschen de palen in, werd nog van het hooger vermelde beton gegoten, dat ook de koppen der palen bedekte. Hoe diep stoken deze palen in den grond ? Zijn de palen der twee middenste rijen langer dan die der twee buitenste rijen ? Op die vragen kan men niet met zekerheid antwoorden. Wel heeft men met een boor gepeild en het resultaat scheen ons niet al te duidelijk. Laten we zeggen dat de palen vier, vijf meter of zoo kunnen lang zijn.

Een berekening. — Er staan vier rijen palen nevens elkander, en dit zal wel op heel de lengte van de Motten zoo zijn. Welnu met vier rijen palen heeft men er reeds 16 op een lengte van 1.40 m. Dat geeft dan op de lengte der Motten een totaal van meer dan tien duizend. De eiken, die gebruikt worden, hebben een voet vierkant, waar reeds schoone boomen. Men heeft een heel bosch moeten ontkappen om de palen voor den omheiningsmuur te bereiden. Men mag veronderstellen dat alle palen zoo regelmatig bekapt zijn als die welke we te zien krijgen, maar welke buitengewone hoeveelheid arbeid, met de toestellen waarover men toen beschikte, is daartoe noodig geweest !

In alle geval deze onderbouw is merkwaardig zoowel door het paalwerk in regelmatige balken als door de zware regelmatige stenen. Tongeren was dus wel een geweldige Romeinsche stad, zoals een Duitsch oudheidkundig genootschap het aan zijn leden schreef, wanneer het een bezoek naar Tongeren inrichtte.

Deze machtige onderbouw diende voor de bewoners bewaard te blijven en toegankelijk gemaakt. Zal het stadsbestuur zich bedissen ? Wat ons aangaat we wenschen het want we zijn van meening dat het daarin geplaatst te geld niet zou verloren zijn. Zulke bouw is eenig in België, gelijk overigens heel de groote omheiningsmuur.

Een paar vragen beantwoord. — 1. Waartoe dienden die groote stenen ? — Ze gaven in het slecht terrein der Motten het noodzakelijke steunvlak voor den gebouw van den grooten muur die meer dan vijf meters hoog daarop gebouwd werd. Het bovengedeelte werd afgebroken en weggehaald, maar de mooie, bekapte stenen liet men zitten. Niet zonder reden : De groote stenen konden ieder wel twee duizend kg. en meer wegen en waren dan nog in een sterk cement vastgelegd.

2. Hoe kwam men op het gedacht hier in De Motten naar den muur te zoeken ? Het antwoord wordt gegeven in ons nummer van 4 Mei. Bij het bouwen van het pompstation kwam men toevallig op een onderbouw terecht die blijkt in denzelfden trant als de thans blootgelegde gemaakt te zijn. Er waren ook groote blauwe steenen benuttigd geweest ofschoon van veel geringere afmetingen. Het lag dus voor de hand verder te zoeken.

Aan de Noordzijde der stad. — Terwijl de bewuste prachtige muur in de Motten blootgelegd werd, voerde men ook werken uit aan de Noordzijde der stad, ten einde de vraag op te lossen in ons nummer van 22 Juni jl. gesteld, namelijk of er een poort was daar waar de groote Noordbaan tegen den omheiningsmuur aanstiet. De plaatsruimte laat ons niet toe in dit nummer over de belangrijke bevindingen uit te wijden : Wij verzenden daarvoor naar een volgend nummer a.s.ook voor de verdere ontdekkingen aan Luikerpoort.

G.S.

* * *

TAALKUNDIGE NOTA OVER DEN PLAATSNAAM « DE MOTTEN ».

De plaatsnaam « De Motten » is een merkwaardige. Hij blijkt niet in de overwe-